08
පාඩම

විනය - සාසනික පුනරුත්ථාපනය

සංඝාදිසේස යනු ගරුකාපත්ති වශයෙන් ගැණෙන ශික්ෂා ප්‍රඥප්ති තෙළෙසකට යෙදී ඇති සංඥා නාමයයි. **'සංඝො ආදිම්හි චෙව සෙසෙ ච ඉච්ඡිතබ්බො අස්සාති සංඝාදිසෙසො'** එනම්,පිරිවෙස් සමාදන් වීම් සංඛ්‍යාත ආදියෙහි මෙන් ම මානත් අබ්භාන සංඛ්‍යාත සෙසු පිළිවෙත්හි ද සඟවෙසෙස් ඇවතකට පැමිණියහු විසින් සංඝයාගේ සහභාගීත්වය කැමති විය යුතු හෙයින් සංඝාදිසේස වේ යැයි සමන්තපාසාදිකාව පවසයි. පාරිශුද්ධිය ලබාගත හැකි ඇවැත් අතුරින් ඉතාමත් බරපතල ඇවත් සංඝාදිසේසාපත්තීහු ය. මේ නිසා ද මේවාට ගරුක යන නම යෙදේ. ඇවතින් නැගී සිටීම් වශයෙන් ද ඉතාම බරතල හෙයින් ද ගරුක යන නම යෙදේ. දේශනා පාරිශුද්ධි වශයෙන් පිරිසිදු විය නොහැකි ය. වත් සමාදානය,මානත පිරීම හා අබ්භාන කර්මය යන විනය පිළිවෙත් මාලාව අනුගමනය කිරීම මගින් පමණක් ම පාරිශුද්ධි භාවයට පත් විය හැකි ය.

සුක්කවිස්සට්ඨි සංඝාදිසෙසාපත්තිය

''සඤ්චෙතනිකා සුක්කවිස්සට්ඨි අඤ්ඤත්‍ර සුපිනන්තා සංඝාදිසෙසො ති''

අර්ථය:- සිහිනයක දී හැර දන දන කරන ශුක්‍ර මෝචනය සංඝාදිසේසාපත්තියක් වෙයි.

විවරණය:-

සංචෙතනිකා:- මෝචන ආශ්වාදය ඇතිව කරනු ලබන ශුක්‍රමෝචනය මෙයින් අදහස් කෙරේ.

සුක්කවිසට්ඨි:- විශේෂයෙන් උපක්‍රම මගින් කරන ශුක්‍ර මෝචනයයි. චේතනා සහගත ව ධාතුමෝචනය හෙවත් ධාතු මුදවීම මෙයින් සැලකේ. ශරීරයෙහි කාය ප්‍රසාදය ඇති සෑම තැනක ම ශුක්‍ර ධාතුව ඇතැයි සැලකේ.

අඤ්ඤත්‍ර සුපිනන්තා :- සිහිනයකදී සිදුවන ශුක්‍ර මෝචනයේදී සංඝාදිසේසය නොවේ. ඒ චේතනාවක් නොමැති හෙයිනි.

සුක්කවිස්සට්ඨි සංඝාදිසෙසාපත්ති නිදාන කතාව

බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙව්රම් මහා විහාරයෙහි වැඩ වසති. එකල ආයුෂ්මත් සෙය්‍යසක තෙරුන් සසුනෙහි නොඇලී වාසය කරයි. දුර්වර්ණව කෘශවී ගිය **සෙය්‍යසක** හිමියන් ව දිනක් උදායි හිමියන්ට මුණගැසුණි. මෙසේ දුර්වලවීමට හේතුව කුමක්දැයි උදායි තෙරුන් විමසී ය. සෙය්‍යසක හිමියෝ ''සසුනෙහි ඇල්මක් නැති'' දැන්වූ විට උදායි හිමියන් උන්වහන්සේ අමතා '' ඇවැත්නි නොතැවෙන්න, මිහිරි ආහාරපාන ගන්න, සුවසේ ආහාරපාන ගෙන සතුටින් වාසය කරන විට ඔබට කාමරාග ආදී හේතුවක් නිසා කලකිරීමේ ඇති වුවහොත් හස්තාදී උපක්‍රමයකින් ශුක්‍ර මෝචනය කරන්නැයි උපදෙස් දුන්හ. එවිට සෙය්‍යසක තෙරුන් ''එය අපට කැපදැ'යි විමසූ විට එසේ ය, එය අකැප නොවේ. අපි ද එසේ කරමු'යි පැවසී ය.

මෙතැන් පටන් සෙය්‍යසක තෙරුන් කැමති පරිදි ආහාරපානගෙන සුවසේ සැතපෙමින් ප්‍රීතියෙන් පිනාගිය ඉඳුරන් ඇතිව මනහර සිරුර ඇතිව සිත් සේ වැඩ වසයි. යම් අවස්ථාවක කාම ආශාවක් ඇතිවූ විට උපක්‍රමයෙන් ධාතු මෝචනය කරයි. සෙසු ආරාමික භික්ෂූන් වහන්සේලා සෙය්‍යසක හිමියන් කලින් වැහැරුණු ශරීර ඇතිව සිට දැන් පිනාගිය ඉඳුරන් ඇතිව සිටිනු දැක කරුණු විමසා එම ප්‍රවෘත්තිය දැනගත්හ. සෙය්‍යසක තෙරුන්ට නින්දා කල ආරාමික භික්ෂූන් වහන්සේලා ඒ බව ලොව්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේට සැලකළහ. බුදුරජාණන් වහන්සේ සෙය්‍යසක හිමියන් ගෙන්වා නිග්‍රහ කොට වරද පෙන්වා දී ඉහත සංඝාදිසේසාපත්තිය පණවා වදාළ සේක.

කායසංසග්ග සංඝාදිසෙසාපත්තිය

> **''යො පන භික්ඛු ඔතිණ්ණො විපරිණතෙන චිත්තෙන''**
> **මාතුගාමෙන සද්ධිං කාය සංසග්ගං සමාපජ්ජෙය්‍ය**
> **හත්ථගාහං වා වෙණිගාහං වා අඤ්ඤතරස්ස වා**
> **අඤ්ඤතරස්ස වා අංගස්ස පරාමසනං සංඝාදිසෙසො''**

අර්ථය:- කිසියම් භික්ෂුවක් රාගයට බැස (රාගයෙන්) පෙරළුණු සිතින් මාගමක් සමඟ අත ගැනීම හෝ කෙස්වැටිය ගැනීම හෝ අනෙක් අනෙක් අවයවයක් හෝ ස්පර්ශ කිරීම යන ආකාරයකින් කයින් ස්පර්ශ කිරීමකට පත් වේ නම් සංඝාදිසේසාපත්තිය වෙයි.

විවරණය:-

ඔතිණ්ණො විපරිණතෙන චිත්තෙන:- කාය සංසර්ග රාගයට බැස එම රාගයෙන් මඩනා ලද, රාගයෙන් පෙරළුන, උමතු වූ සිත් ඇති ව කටයුතු කිරීමයි. සිත රාගයෙන් රත්වූ විට, ද්වේශයෙන් දූෂිත වූ විට, මෝහයෙන් මුළා වූ විට විපරිණත හෙවත් වෙනස් වූ සිතක් වේ. මෙහිදී ඒ අතරින් රාගයෙන් රත්වූ සිත ගැනේ.

මාතුගාමෙනඃ- මාතුගාම ස්ත්‍රී වාචක පදයකි. මෙයින් එදවස උපන් ස්ත්‍රියක් වුව ද රාගාදී සිතින් ස්පර්ශ කිරීම සංඝාදිසේසාපත්තියට හේතුවන බව දක්වේ. අන්‍ය ස්ත්‍රී නොසැලකෙන අතර මනුෂ්‍ය ස්ත්‍රියක් පමණක් මාතුගාම පදයෙන් ගැනේ.

කායසංසගගංඃ- කයෙන් කය ස්පර්ශ කිරීමයි. අතින් අත ගැනීම, කේශය ඇල්ලීම අනෙක් අනෙක් අවයව අතගෑම කාය සංසර්ගය ලෙස විශේෂ කොට දක්වා ඇත. රාගයෙන් එදවස උපන් ස්ත්‍රියගේ වුව ද කෙස් අගකින් හෝ පරාමර්ශනය කරයි නම් සංඝාදිසේස වේ. කය හා බැඳුන දෙයකින් ස්පර්ශ කරයි නම් ථුලසි වේ. මනුෂ්‍ය ස්ත්‍රියක් කෙරෙහි මනුෂ්‍ය ස්ත්‍රියක් නොවේ යන හැඟවීමෙන් විමතියෙන් ස්පර්ශ කරයි නම් ථුලසි ඇවැත් වේ. කයෙන් කය හා බැඳුනක් ස්පර්ශ කරයි නම් දුකුළා ඇවැත්වේ.

කායසංසගග සංඝාදිසෙසාපතති නිදාන කතාව

බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙව්රම් මහා විහාරයෙහි වැඩ වසන සේක. ආයුෂ්මත් උදායි හිමියෝ එකල දර්ශනීය ආරණ්‍ය සේනාසනයක වැඩවසති. සිත් ගන්නා සුලු විහාරාංගයන්ගෙන් යුතු අලංකාර එම ස්ථාන නැරඹීමට බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ සිය දරු පවුල ද සමග නිතර පැමිණෙති.

දිනක් එක්තරා බ්‍රාහ්මණයෙක් සිය තරුණ බිරිඳ ද සමග එහි පැමිණ උදායි හිමියන් අමතා ''ස්වාමීනි ඔබ වහන්සේ විහාරය ඉතා විසිතුරු ය එය දකිනු කැමති යැයි කීය. උන්වහන්සේ ද එය පිළිගෙන විහාරයෙහි දොර කවුළු ආදිය හැර බමුණාට සහ බැමිණියට එය නැරඹීමට අවස්ථාව සලසා දුන්හ. ඔවුන් දෙදෙන විහාරයෙහි අසිරිය නරඹන අතර උදායි හිමියෝ බමුණාට නොපෙනෙන පරිදි රාගී සිතින් බැමිණියගේ අඟපසඟ ස්පර්ශ කළහ.

විහාරය නරඹා අවසානයෙහි බමුණා ''උදායි හිමි උසස් ස්ථානයක උදාර ලෙස ජීවත්වෙති එබැවින් උන්වහන්සේ උදාර කෙනෙක් යැයි කීය. එය ඇසූ බැමිණිය උදායි තෙරුන් වහන්සේගේ කුමන උදාර කමක් ද ඔබ මා ස්පර්ශ කරන්නා සේ ඒ තෙරහු ද මා අවයව ස්පර්ශ කළහ'යි කීවා ය. බැමිණියගේ මෙම කථාවෙන් කෝපයට පත් බමුණා උදායි හිමියන්ට හා සෙසු භික්ෂූන්ට ''මේ ශ්‍රමණයෝ ලැජ්ජා නැත්තෝ ය. ශ්‍රමණ ප්‍රතිපත්ති නැත්තෝ යැයි නින්දා අපහාස කළේ ය. මහජනයා ද එම ප්‍රවෘත්තිය දැන භික්ෂූන්ට නින්දා අපහාස කළහ. බුදුරජාණන් වහන්සේ උදායි තෙරුන් පිළිබඳ ප්‍රවෘත්තිය දැන උන්වහන්සේ ගෙන්වා අවවාද කර කායසංසග්ග සංඝාදිසේසාපත්තිය පණවා වදාළහ.

දුට්ඨුල්ලවාචා සංඝාදිසෙසාපත්තිය

"යො පන භික්ඛු ඔතිණ්ණො විපරිණතෙන චිත්තෙන
මාතුගාමං දුට්ඨුල්ලාහි වාචාහි ඔභාසෙය්‍ය යථා
තං යුවා යුවතිං මෙථුනූපසංහිතාහි, සංඝාදිසෙසො "

අර්ථය:- කිසියම් භික්ෂුවක් රාගයට බැස පෙරළීගිය සිත් ඇත්තේ කිසියම් ස්ත්‍රියකට මෙවුන්දම හා සම්බන්ධ ව තරුණයෙක් තරුණියකට කථා කරන ආකාරයෙන් අසභ්‍ය වචනයෙන් කථා කෙරේ නම් සංඝාදිසෙසාපත්තිය වෙයි.

විවරණය:-

මාතුගාමං:- සභ්‍ය අසභ්‍ය වචන තීරණය කළ හැකි ස්ත්‍රියක් මෙහිදී මාතුගාම ශබ්දයෙන් ගැනේ. වච්චමග්ග, පස්සාවමග්ග ආදිය පිළිබඳ ව කරන එබඳු අසභ්‍ය වචන තේරුම් ගත නොහැකි ළදැරියක හෝ එබඳු දේ දැනගැනීමෙහි අසමත් මහළු ස්ත්‍රීන් මෙහි නොසැලකේ.

දුට්ඨුල්ලාහි වාචාහි ඔභාසෙය්‍ය: දුට්ඨුල්ලවාචා නම් වච්චමග්ගය පස්සාවමග්ගය හා මෛථුන ධර්මය යන මේවා පිළිබඳ කරනු ලබන කථාවයි. ඒ පිළිබඳ ව ගුණ කීම පෙළඹවීම හෝ අසභ්‍ය වචන කීම මෙයට ගැනෙයි.

දුට්ඨුල්ලවාචා සංඝාදිසෙසාපත්ති නිදාන කතාව

සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩවසන සේක. එකල ආයුෂ්මත් උදායි තෙරුන් වහන්සේ සිත්කලු ආරණ්‍ය විහාරයක වැඩවසන සේක. වෙහෙර දැක්මට බොහෝ ස්ත්‍රී පුරුෂයෝ නිතර එහි පැමිණෙති. පැමිණ තෙරුන් වහන්සේගෙන් අවසර ලබා වෙහෙර සිරි නරඹති.

ඇතැම් ස්ත්‍රීහු පැමිණ වෙහෙර දකිනු කැමැත්තෙමු යි කීවිට උන්වහන්සේ ද ඔවුන්ට විහාරය පෙන්වමින් අසභ්‍ය කථා කියති. ලිංගික අවයව පිළිබඳ රාග මිශ්‍රිත වචන කියති. ලැජ්ජා නැති ලාමක ස්ත්‍රීහු ඒවා අසා සිනාසෙති. එහෙත් ලැජ්ජා ඇති අය එම කථා අසා උදායි හිමියන්ට ආක්‍රෝශ පරිභව කරමින් විහාරයෙන් යති. මෙම පුවත ජනපද වැසියන්ට ද අසන්නට ලැබී ඔවුහු ද භික්ෂූන්ට නින්දා අපහාස කරන්නට වූහ. විහාරවාසී භික්ෂූන්ගෙන් එම පුවත දැනගත් බුදුරජාණන් වහන්සේ උදායි තෙරුන් ගෙන්වා නින්දා කර, ඔවදන් දී මෙම සංඝාදිසේස ශික්ෂාව පණවා වදාළහ.

අත්තකාම පාරිචරිය සංඝාදිසෙසාපත්තිය

> ''යො පන භික්ඛු ඔතිණ්ණො විපරිණතෙන චිත්තෙන මාතුගාමස්ස සන්තිකෙ අත්තකාම පාරිචරියාය වණ්ණං භාසෙය්‍ය, එතදග්ගං භගිනි පාරිචරියානං යා මාදිසං සීලවන්තං කල්‍යාණධම්මං බ්‍රහ්මචාරිං එතෙන ධම්මෙන පරිචරෙය්‍යාති මෙථුනූපසංහිතෙන සංඝාදිසෙසො ''

අර්ථය:- කිසියම් භික්ෂුවක් රාගයට බැසගත්තේ විපර්යාස වූ සිතින් මාගමක් සමීපයෙහි නැගණියෙනි මාබඳු සිල්වත් වූ යහගුණ ඇති බ්‍රහ්මචාරියෙකුට එවන් ධර්මයකින් උවටැන් කිරීම උසස් ම උවටැන වන්නේ යයි මෙවුන්දම් මුසු වදනින් තමාහට මෙවුන්දමින් මෙහෙ කිරීමේ අනුසස් කියා ද සංඝාදිසෙසාපත්තිය සිදු වේ.

විවරණය:-

අත්තකාම පාරිචරියාය:- මෙවුන්දම් සේවනයෙන් තමාහට උපස්ථාන කිරීම මෙහි අර්ථයයි. තමාට මෙවුන්දම් සේවනයෙන් උපස්ථාන කිරීමෙහි ආනිසංස ස්ත්‍රියක සමග වචනයෙන් පැවසීම හස්ත සඥා ආදියෙන් ඇඟ වීම.

සීලවන්තං:- පරපණ නැසීමෙන් වැළකීම ආදියෙන් සීලවන්ත බවට පත්වූ.

බ්‍රහ්මචාරිං:- මෙවුන් දමින් වැළකුණු හෙයින් බ්‍රහ්මචාරී බව ඇති.

කල්‍යාණධම්මං:- යහපත් වූ ගුණධර්මයන්ගෙන් යුතු පැවතුම් ඇති.

අත්තකාම පාරිචරිය සංඝාදිසෙසාපත්ති නිදාන කතාව

බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙව්රම් මහා විහාරයෙහි වැඩවසන සේක. උදායි තෙරුන් වහන්සේ නිවෙස්වලට නිතර යාමෙන් ඇසුරු කරන කුලයන් සමග ඉතා හිතවත්ව වාසය කරති. එකල එහි කුළුපග නිවසක සැමියා මියගිය රූමත් ස්ත්‍රියක් විසුවා ය. උදායි තෙරුන් වහන්සේ දිනක් පෙරවරු වේලෙහි එම නිවසට වැඩම කළ මොහොතේ එම ස්ත්‍රිය හිඳිනා අසුන් පනවා එකත් පසෙක හුන්නා ය. ඇය සමග මිහිරි වචනයෙන් සුහද සාමීචි කථා කළ උදායි හිමියන්ගේ ප්‍රිය තෙපුලෙන් සතුටු විය. සතුටු වූ ඇය ''ස්වාමීනි, චීවරාදී සිව්පස දානයෙන් ඔබවහන්සේට අවශ්‍ය දෙයක් වේනම් කියනු මැනවි කීවා ය.

එය ඇසූ උදායි හිමි ''නැගණියනි, අපට සිව්පසය නම් අවශ්‍ය තරමින් ලැබේ. යමක් අපට දුර්ලභ නම් එය දීම උසස් ම ආනිසංසයක් වන්නේයැයි පැවසී ය. ඔබවහන්සේට

දුර්ලභ කුමක් දැයි ඇය විමසුවා ය. අපට මෛථුන්දම් සේවනය ඉතා දුර්ලභයැයි පැවසුවිට ස්වාමීනි එසේනම් වඩිනු මැනවි මම ඔබවහන්සේට මෛථුන්දමින් උපස්ථාන කරමියි. පැවැසූ ඇය කාමරයකට ඇතුළුව ඇඳ සිටි වස්ත්‍ර ගලවා ශයනයක දිගා වූවා ය. උදායි හිමියෝ එම ස්ත්‍රිය සමීපයට ගොස් ''මේ පිළිකුල් උපදවන දුගඳ හමන තුච්ඡ වූවක් කෙසේ ස්පර්ශ කරනනෙම් දැ'යි'' කෙළගසා පිටව ගියහ.

උදායි තෙරුන් වහන්සේගේ එම වචනයෙන් කෝපයට පත් ස්ත්‍රිය මෙම ශ්‍රමණයෝ ලැජ්ජා නැත්තෝ ය. තමන් ම මෛථුන සේවනය ඉල්ලා පසුව නින්දා කරන ලද්දේ ය. මා කුමට බියවන්නෙම් දැයි සිතා භික්ෂූන් වහන්සේලාට අපහාස කරන්නට විය. මහජනයාට ද මෙම පුවත අසන්නට ලැබී භික්ෂූන් වහන්සේට නින්දා කරන්නට වූහ. ආරාමවාසී භික්ෂූන්ගෙන් තොරතුරු අසා දැනගත් බුදුරජාණන් වහන්සේ උදායි හිමියන් ගෙන්වා නිග්‍රහ කර අවවාද දී ඉහත විනය ශික්ෂාව පණවා වදාළහ.

සංචරිත්ත සංඝාදිසෙසාපත්තිය

''යො පන භික්ඛු සඤ්චරිත්තං සමාපජ්ජෙය්‍ය ඉත්ථියා වා පුරිසමතිං පුරිසස්ස වා ඉත්ථිමතිං ජායත්තනෙ වා ජාරත්තනෙ වා අන්තමසො තං ඛණිකාය පි සංඝාදිසෙසො ''

අර්ථය:- යම් භික්ෂුවක් නියම අඹුසැමි බවක් හෝ සොර අඹුසැමි බවක් පිණිස හෝ පුරුෂයාගේ අදහස ස්ත්‍රියට හෝ ස්ත්‍රියගේ අදහස පුරුෂයාට හෝ යටත් පිරිසෙයින් ඒ මොහොතේ සේවනය සඳහා හෝ කැමැත්ත ඔවුනොවුන් වෙත ගෙන යමින් පණිවුඩ කාරියෙහි යෙදේ නම් සංඝාදිසේස ආපත්තිය වේ.

විවරණය:-

සංචරිත්තං:- ආවාහ විවාහ බලාපොරොත්තුවෙන් සිටින ස්ත්‍රී පුරුෂයන්ගේ ලියුම් හෝ පණිවිඩ ඔවුනොවුන් වෙත ගෙනයාම. තරුණ ස්ත්‍රී පුරුෂයන් අතර හෝ ඔවුන්ගේ මව්පිය දෙපාර්ශවයන් අතර පණිවිඩ හුවමාරුව මෙහිදී අදහස් කෙරේ.

ස්ත්‍රීහු	:-	ස්ත්‍රීහූ දසදෙනෙක් හා භාර්යාවෝ දසදෙනෙක් මෙම වචනයෙන් සැලකේ.
මාතුරක්ඛිතා	:-	මව විසින් රකිනු ලබන ස්ත්‍රිය
පිතුරක්ඛිතා	:-	පියා විසින් රකිනු ලබන ස්ත්‍රිය
භාතුරක්ඛිතා	:-	සහෝදරයා විසින් රකිනු ලබන ස්ත්‍රිය
භගිනිරක්ඛිතා	:-	සහෝදරිය විසින් රකිනු ලබන ස්ත්‍රිය
ඤාතිරක්ඛිතා	:-	ඤාතීන් විසින් රකිනු ලබන ස්ත්‍රිය
ගොත්තරක්ඛිතා	:-	කුල ගෝත්‍රිකයන් විසින් රකිනු ලබන ස්ත්‍රිය

ධම්මරක්ඛිතා	:-	සිල් ඇත්තියන් මෙහෙණියන් වැනි සහදැමියන් විසින් රකිනු ලබන ස්ත්‍රිය
සාරක්ඛා	:-	මැය අසවලාටයැයි උපදින විටම හෝ පසුව වෙන් කරගත් ස්ත්‍රිය
සපරිදණ්ඩා	:-	ඇසුරු කළහොත් දඬුවම මෙය යැයි නියම කරන ලද ස්ත්‍රිය
මාතුපිතුරක්ඛිතා	:-	මව හා පියා විසින් රකිනු ලබන ස්ත්‍රිය
ධනක්කීතා	:-	ධනය දී මිළ දී ගත් තැනැත්තිය
ඡන්දවාසිනී	:-	ආදරයෙන් කැන්දාගත් තැනැත්තිය
භොගවාසිනී	:-	දායාද සම්පත් පවරාදී වාසය කරවාගත් ස්ත්‍රිය
පටවාසිනී	:-	වස්ත්‍ර දීමෙන් බිරිඳ කරගන්නා ලද්දිය
ඕදපත්තකිනී	:-	අතපැන් වත්කොට ගත් ස්ත්‍රිය
ඕභතචුම්බටා	:-	මුහුණ වසා සිටින වැස්ම ඉවත් කිරීමෙන් තෝරාගත් ස්ත්‍රිය
දාසී ච භරියා	:-	බිරිඳ කරගත් දාසිය
කම්මකාරී ච භරියා	:-	බිරිඳ කරගත් කම්කරු ස්ත්‍රිය
ධජාහටා	:-	බලහත්කාරයෙන් ගෙනෙන ලද ස්ත්‍රිය
මුහුත්තිකා	:-	මොහොතකට බිරිඳ වූ තැනැත්තිය

පුරිසමතිං:- පුරුෂයාගේ කැමැත්ත, අදහස, අසවල් තැනට පැමිණෙන්න යනාදී වශයෙන් ස්ත්‍රියට ප්‍රකාශ කළයුතු පණිවිඩ ගෙනයාම

ජායත්තනෙ:- අඹුසැමියන් වශයෙන් ස්ථිරව විවාහ වීමට බලාපොරොත්තු වන ස්ත්‍රී පුරුෂයන් අතර හුවමාරු වන පණිවිඩ ගෙනයාම ජායත්තන නම් වේ.

ජාරත්තනෙ:- අහඹුලෙස මුණ ගැසී ඇතිවන හිතවත්කම් මත සොර අඹුසැමි බවට පත්වන බලාපොරොත්තු ඇති ස්ත්‍රී පුරුෂයන්ගේ පණිවිඩ හුවමාරු කිරීම.

තං ඛණිකාය:- එම මොහොතෙහි පමණක් අඹුසැමියන් වශයෙන් එක්වනු කැමත්තවුන්ගේ පණිවිඩ ගෙනයාම.

සංචරිත්ත සංඝාදිසෙසාපත්ති නිදාන කතාව

බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර දෙව්රම් වෙහෙරෙහි වැඩ වසන සමයයි. උදායි තෙරුන් වහන්සේ බොහෝ ගිහිකුලයන් සමග කුලුපගව වාසය කරති. මේ හිතවත්කම නිසාම ඒ ඒ කුලයන්හි වසන හිමියා මළ කාන්තාවන් හෝ කුල කුමරියන් හෝ පිළිබඳව වෙනත් කුලයන්හි තරුණයන් හමුව තොරතුරු පවසති. නැතහොත් එම තරුණයන්ගේ මව්පියන් හමුවේ පවසති. මෙම ගුණ කථන අසා පැහැදුණු ඇතැම්හු ''අපි ඔවුන් නොහඳුනන්නෙමු'' ඔබවහන්සේ මේ විවාහය පිළිබඳ තොරතුරු කියා එය ඉටුකර දෙන්නැ'යි කියති. උදායි හිමියෝ එසේ කුලනිවෙස් වෙත ගොස් පණිවිඩ කියා විවාහ කරදෙති.

මෙකල එක් පුරාණ ගණකයකුගේ බිරියකට රූමත් දියණියක් වූවා ය. ඇය පතා පැමිණි ආජීවක ශ්‍රාවකයෝ ගණකිය හමු වී ඔබගේ දියණිය අප පුතණුවන්ට විවාහ කරදෙන්නැයි කීහ. ඔවුන් නොහඳුනන බැවින් ගණකිය අකමැති විය. ඒ බව ආජීවක ශ්‍රාවක පිරිස උදායි හිමියන්ට පවසා උන්වහන්සේගේ මාර්ගයෙන් විවාහය සිදුකර ගත්හ.

මෙම පුවත සැළවීමෙන් මහජනයා අතර භික්ෂූන් වහන්සේ පිළිබඳ විරෝධතාවක් ඇතිවිය. මොවුන් ශ්‍රමණ භාවයට නොසුදුසු දේ කරන්නේ යැයි දොස් නගන්නට වූහ. භික්ෂූන් වහන්සේලා ඒ බව තථාගතයන් වහන්සේට සැළකිරීමෙන් පසුව උදායි තෙරුන් ගෙන්වා වරද පෙන්වා දී අවවාද කර ඉහත කී ශික්ෂා පදය පනවා වදාළ සේක.

කුටිකාර සංඝාදිසෙසාපත්තිය

"සඤ්ඤාචිකාය පන භික්ඛුනා කුටිං කාරයමානෙන අස්සාමිකං අත්තුද්දෙසං පමාණිකා කාරෙතබ්බා, තත්‍රිදං පමාණං දීඝසො ද්වාදස විදත්ථියො සුගතවිදත්ථියා තිරියං සත්තන්තරා, භික්ඛූ අභිනෙතබ්බා වත්ථු දෙසනාය. තෙහි භික්ඛූහි වත්ථුං දෙසෙතබ්බං අනාරම්භං සපරික්කමණං සාරම්භෙ චෙ භික්ඛු වත්ථුස්මිං අපරික්කමනෙ සඤ්ඤාචිකාය කුටිං කාරෙය්‍ය භික්ඛු වා අනභිනෙය්‍ය වත්ථු දෙසනාය, පමාණං වා අතික්කාමෙය්‍ය සංඝාදිසෙසො "

අර්ථය:- කරවා දෙන හිමියකු නැතිව, තමා ම ඉල්ලා ගත් උපකරණයෙන් තමා ම උදෙසා කිළියක් කරවන භික්ෂුව විසින් එය නිසි ප්‍රමාණයකට ඉදි කළ යුතු ය. එහි ලා ප්‍රමාණය මෙයයි. දිගින් සුගත් වියතින් වියත් දොළසකි. පුළුලින් ඇතුළත වියත් සතකි. කුටි භූමිය දෙසනාවෙන් සම්මත කිරීම පිණිස භික්ෂූහු කැඳවිය යුත්තාහ. ඒ භික්ෂූන් විසින් උපද්‍රව රහිත වූත් උපචාර සහිත වූත් කුටි වස්තුව දෙසිය යුතු ය. යම් හෙයකින් භික්ෂුවක් උවදුරු සහිත වූ, උපචාර රහිත වූ කුටි වස්තුවක ඉල්ලාගත් උපකරණයකින් කිළියක් කරවන්නේ නම් හෝ කුටි වස්තුව දෙසීමට භික්ෂූන් නොකැඳවන්නේ නම් හෝ, ප්‍රමාණය හෝ ඉක්මවන්නේ නම් සංඝාදිසෙස ආපත්තිය වෙයි.

විවරණය:-

සඤ්ඤාචිකාය:- කුටියක් ඉදිකිරීමේ දී අවශ්‍ය උපකරණ ඉල්ලා ගැනීමේ දී විනායානුකුල බව නොයික්මවා කළ යුතු ය. අනුන්ගේ වැ පොරෝ ආදී උපකරණ තමන් සතුකර ගැනීමේ අරමුණෙන් නොව එසේ උපකාරයක් අවශ්‍ය විට දන්වන්න යැයි පැවසූ කුලයකින් පමණක් ඉල්ලා ගත යුතු ය. වඩු, කම්කරු, ශ්‍රමය ඉල්ලීමේ දී පවා විනායානුකුල බව නො ඉක්මවා ලබාගත යුතු ය.

කුටිං:- උල්ලිත්ත - ඇතුළත සුණු පිරියම් කළ අවලිත්ත - පිටත සුණු පිරියම් කළ උල්ලිත්තාවලිත්ත - ඇතුළත හා පිටත සුණු පිරියම් කළ වශයෙන් කුටි වර්ග තුනකි.

පමාණිකාඃ- භික්ෂුවක් උදෙසා තනි කුටියක් ඉදිකරන විට නියමිත ප්‍රමාණය විනයානුකූල විය යුතුය. ඇතුළත බිත්ති හැර දිග ප්‍රමාණය බුදුරජාණන් වහන්සේගේ වියතින් වියත් දොළහක් හා පළල වියත් හතක් වීම අවශ්‍ය ය.

සුගත විදත්ථියාඃ- සුගත් වියත ලෙස සැලකෙන බුදුරජාණන් වහන්සේගේ වියත මධ්‍යම ප්‍රමාණයේ පිරිමි අයෙකුගේ අතින් වියත් තුනකි. වඩුරියන් එක හමාරකි.

භික්ඛූ අභිනෙතබ්බා වත්ථු දෙසනායඃ- කුටි ඉදිකිරීමේදී පළමු ව එම භූමිය උවදුරු රහිත ද උපචාර සහිත ද යන්න සංඝයා වැඩමවා උන්වහන්සේලා ලවා පරික්ෂා කරවා ගත යුතු ය. එසේ පරීක්ෂා කොට නිරුපද්‍රිත නම් උපචාර සහිත නම් සංඝයා විසින් කර්ම වාක්‍ය දේශනා කොට එම කුටිය ඉදි කිරීමට කුටි භූමිය සම්මත කළ යුතු ය. එසේ කුටි වස්තුව දෙසීමට සංඝයා කැඳවා ගැනීම මින් අදහස් කෙරේ.

අනාරම්භංඃ- කුටියක් ඉදිකරන භූමියෙහි නොතිබිය යුතු උපද්‍රව දහසයකි. **කිපිල්ලිකා** (කුහුඹුවන්) **උපචිකා** (වේයන්) **උන්දූර** (මීයන්) **අහි** (සර්පයන්) **විච්ඡික** (ගෝනුස්සන්) **සතපදී** (පත්තෑයන්) **හත්ථී** (ඇතුන්) **අස්ස** (අශ්වයන්) **සීහ** (සිංහයන්) **ව්‍යග්ඝ** (ව්‍යාඝ්‍ර) **දීපි** (කොටි) **අච්ඡ** (කලුහිස් වලස්) **තරච්ඡ** (කරබානා වලස්) යන උවදුරු නොමැති ස්ථාන විය යුතු ය. එසේම රාජ උද්‍යාන ආදිය ආශ්‍රය නොවූ ස්ථානය කුටියකට යෝග්‍ය සේ සැලකේ.

සපරික්කමණංඃ- කුටියට පිටතින් ගොනුන් දෙදෙනෙක් බඳින ලද කරත්තයක් ගමන් කළ හැකි ප්‍රමාණයේ ඉඩක් තිබිය යුතු ය. එය උපචාරය නම් වේ.

කුටිකාර සංඝාදිසෙසාපත්ති නිදාන කතාව

බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර දෙව්රම් මහා විහාරයෙහි වැඩවසති. අලව් නුවර වාසී භික්ෂූන් වහන්සේලා තමන් උදෙසා කුටි ඉදිකර දෙන පිරිස් නොමැති හෙයින් ප්‍රමාණය ඉක්මවූ කුටි ඉදිකරති. එහෙත් විවිධ අපහසුතා නිසා එම කටයුතු අවසන් කරගත නොහැකි වෙයි. මේ හේතුවෙන් ගම්වැසියන් හමුවන භික්ෂූන් වහන්සේලා උපකරණ, කම්කරුවන්, වඩුවන් ඔවුන්ගෙන් ඉල්ලති. මෙය මහජනයාට බලවත් පීඩාවක් විය. භික්ෂූන් වහන්සේලා දුටු විට නිවෙස් දොරගුලු දමා ගනිති. ඇතැම්හු මගහැර යති.

මහා කාශ්‍යප මහරහතන් වහන්සේ රජගහනුවර වස් වැස අලව්නුවර අග්ගලාව විහාරයට වැඩිසේක. පෙරවරු වේලෙහි පිණ්ඩපාතය වැඩම කළ විට නිවැසියෝ තැතිගෙන දොර වසා ගත්හ. පිණ්ඩපාතය නිමවා වෙහෙරට වැඩි උන්වහන්සේ මහජනයාගේ වෙනස පිළිබඳව භික්ෂූන් වහන්සේගෙන් කරුණු විමසූහ. උන්වහන්සේලා කාශ්‍යප හිමියන්ට තොරතුරු පැවසූහ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ද දිනක් අලව් නුවරට වැඩ අග්ගලාව විහාරයට වැඩිසේක. මහා කාශ්‍යප හිමියො භික්ෂූන් වහන්සේලාගේ ආයාචනා වැඩිවීමෙන් මහජනයා බලවත් පීඩාවට පත්ව ඇති පුවත බුදුරදුන්ට සැළ කර සිටියහ. අලව් නුවර වැසි භික්ෂූන් වහන්සේ කැඳවූ තථාගතයන් වහන්සේ තොරතුරු සත්‍ය බව දැන නිග්‍රහ කොට අනුශාසනා කර මෙම විනය ශික්ෂාව පැණවූහ.

විහාරකාර සංඝාදිසෙසාපත්තිය

"මහල්ලකං පන භික්ඛුනා විහාරං කාරයමානෙන සසසාමිකං අත්තුද්දෙසං, භික්ඛු අභිනෙතබ්බා වත්ථු දෙසනාය තෙහි භික්ඛූහි වත්ථුං දෙසෙතබ්බං අනාරම්භං සපරික්කමනං සාරම්භෙ චෙ භික්ඛු වත්ථුස්මිං අපරික්කමනෙ මහල්ලකං විහාරං කාරෙය්‍ය, භික්ඛූ වා අනභිනෙය්‍ය වත්ථු දෙසනාය, සංඝාදිසෙසො"

අර්ථය:- කරවා දෙන හිමියන් ඇතිව තමා උදෙසා විශාල විහාරයක් කරවන භික්ෂුව විසින් භූමිය දෙසීම සඳහා භික්ෂූහු කැඳවිය යුත්තාහ. ඒ භික්ෂූන් විසින් උපද්‍රව රහිත වූ ද උපචාර සහිත වූ ද විහාර භූමිය දෙසිය යුතු ය. කිසියම් භික්ෂුවක් උපද්‍රව සහිත වූ හෝ උපචාර රහිත වූ බිමක විශාල විහාරයක් කරවන්නේ නම් හෝ එම භූමිය දෙසීම සඳහා භික්ෂූන් හෝ නොකැඳවන්නේ නම් සංඝාදිසෙසාපත්තිය සිදු වේ.

විවරණය:-

මහල්ලකං:- මහල්ලක විහාරය නම් මහා විහාරයක් හෙවත් විශාල ප්‍රමාණයේ කුටියකි. විහාරය කරවා දෙන දායකයන් සිටින බැවින් භික්ෂූන් වහන්සේට එහි කිසිදු වෙහෙසක් හෝ උවදුරක් නැත. එහෙත් ඉදිකරන බිම භික්ෂූන් වහන්සේලා වෙත ආරාධනා කොට වැඩමවා සම්මත කරගත යුතු ය.

විහාරකාර සංඝාදිසෙසාපත්ති නිදාන කතාව

බුදුරජාණන් වහන්සේ කොසඹෑනුවර ඝෝෂිතාරාමයෙහි වැඩවසන සමයකි. එකල ඡන්න හිමියන්ගේ හිතවත් දායක ගෘහපතියෙක් " ස්වාමීනි ඔබවහන්සේ උදෙසා විහාරයක් ඉදිකර දෙනු කැමැත්තෙමි. ඊට සුදුසු භූමියන් පෙන්වනු මැනවැයි ඉල්ලා සිටියේ ය. ඡන්න හිමියන් තමන්ට විහාරය ඉදිකර ගැනීම සඳහා මහජනයාගේ වන්දනාවට පාත්‍ර වූ වනස්පතියක් අසල භූමියක් පෙන්වී ය. ගෘහපතියා එම වනස්පතිය සිඳ වීය. මෙය දුටු ගම්වැසියෝ මේ ශ්‍රමණ ශාක්‍ය පුත්‍රයෝ වෘක්ෂ චෛත්‍යයන් සිඳති. තුරුලතාවන්හි ඒකින්ද්‍රිය ප්‍රාණයක් ඇති බැවින් එය ප්‍රාණඝාතයකැයි දොස් කීහ. මෙම ප්‍රවෘත්තිය සැළවූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉහත විනය ශික්ෂාව පනවා වදාළහ.

පඨම දුටඨදොස සංඝාදිසෙසාපත්තිය

"යො පන භික්ඛු භික්ඛුං දුට්ඨො දොසො අප්පතීතො
අමූලකෙන පාරාජිකෙන ධම්මෙන අනුද්ධංසෙය්‍ය අප්පෙව නාම
නං ඉමම්හා බ්‍රහ්මචරියා චාවෙය්‍යන්ති, තතො අපරෙන සමයෙන
සමනුග්ගාහියමානො වා අසමනුග්ගාහියමනො වා අමූලකඤ්චෙව තං අධිකරණං
හොති භික්ඛු ච දොසං පතිට්ඨාති, සංඝාදිසෙසො

අර්ථය:- කිසියම් භික්ෂුවක් කෝපයට පැමිණියේ අනුන් කෙලෙසන සිත් ඇත්තේ නොසතුටු සිත් ඇත්තේ මොහු මේ සසුනෙන් නෙරපන්නේ නම් යෙහෙකැයි භික්ෂුවකට අමූලික වූ පරාජිකාපත්තියකින් චෝදනා කෙරේ නම්, පසු කලෙක විචාරනු ලබන්නේ හෝ නොලබන්නේ අධිකරණය අමූලික වෙයි නම් ඒ චෝදක භික්ෂුව ද දෝෂයෙහි පිහිටා සිටින්නේ නම් සංඝාදිසෙස ආපත්තිය සිදු වේ.

විවරණය:-

දුට්ඨො:-

දුෂ්ට වීම හෙවත් කෝපයට පත් වීම.

දොසො:-

අනුන් දූෂණය කරන සිත් ඇතිව, අනුන් දෝසයට භාජනය කරවන සිත් ඇති යන අදහසයි.

අප්පතීතො:-

ප්‍රීතියෙන් තොර සතුටෙන් තොර වීම.

අමූලකෙන පාරාජිකෙන ධම්මෙන:-

හේතු සාධක නැතිව පාරාජික ඇවතකින් චෝදනා කිරීම මෙයින් අදහස් කරයි. කිසියම් භික්ෂුන් වහන්සේ නමකට පාරාජික ඇවතකින් චෝදනා කරන විට එය නිශ්චිත ලෙස ම දැන ක්‍රියා කළයුතු වෙයි. චෝදනා කරන භික්ෂුව චුදිත භික්ෂුවගේ යම් පාරාජිකාපතතියක් නොදක්නේ ද නොඅසන ලද්දේ ද, සැක නොකරන ලද්දේ ද මෙසේ දැකීම්, ඇසීම් සැක කිරීම් යන මුල් හේතු නොමැති හෙයින් එම චෝදනාව අමූලක නම් වේ.

අනුද්ධංසෙය්‍ය:-

ඇවතකට පැමිණි බවට චෝදනා කිරීමයි. තමන් විසින් චෝදනා කිරීම හෝ අනුන් ලවා චෝදනා කරවීම මෙහි දී සැලකේ.

සසුනෙන් නෙරපා හැරීම වැනි දුෂ්ට චේතනාවෙන් එබඳු බරපතල චෝදනාවක් කිරීම බලවත් වරදකි. චෝදනා කරන භික්ෂුන් වහන්සේ දැන දැන ම ඇවතකට පත්වීමට එය හේතුවක් වේ.

පඨම දුට්ඨදොස සංඝාදිසෙසාපත්ති නිදාන කතාව

ලොව්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ වාසය කරන සේක. මේ අවධියෙහි දබ්බමල්ලපුත්ත හිමියන් සත් හැවිරිදි වයසේදී ම රහත් විය. සියලු කෙලෙස් බර බිම තැබූ රහතන් වහන්සේට වතාවත් කරනු විනා අන් කළයුතු දෙයක් නොමැති හෙයින් උන්වහන්සේ මහා සංඝරත්නයට උපස්ථාන කිරීමට සිතූහ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ හමුවට පැමිණි දබ්බමල්ලපුත්ත හිමියෝ ස්වාමීනි, මහරහත් බව පසක් කළ මම ආර්ය සංඝරත්නයට උපස්ථාන කරනු කැමැත්තෙමි' යි ප්‍රකාශ කළහ. සේනාසන පැනවීම, දන් නියම කිරීම සඳහා බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් අවසර ලබාගත් දබ්බමල්ලපුත්ත හිමියෝ එතැන් පටන් මහත් උනන්දුවෙන් ප්‍රීතියෙන් එම කාර්යයෙහි නියැලුනහ. තමන් වහන්සේගේ සෘද්ධි බලයෙන් මහා සංඝයාට කැමති කැමති සේනාසන ද පනවති. කල් ගතවෙත් දී දබ්බමල්ල පුත්ත හිමියන් පිළිබඳ මහා සංඝයා වහන්සේ අතර මහත් ප්‍රසාදයක් හා ජනප්‍රියතාවයක් ඇති විය. මින් කෝපයට පත් මෙත්තිය භුම්මජක භික්ෂූහු උන්වහන්සේට අමූලික පාරාජිකාපත්තියකින් චෝදනා කළහ. මෙම කරුණ අරමුණු කරගත් බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉහත ශික්ෂාපදය පනවා වදාළහ.

දුතිය දුට්ඨදොස සංඝාදිසෙසාපත්තිය

''යො පන භික්ඛු භික්ඛුං දුට්ඨො දොසො අප්පතීතො අඤ්ඤභාගියස්ස අධිකරණස්ස කිඤ්චිදෙසං ලෙසමත්තං උපාදාය පාරාජිකෙන ධම්මෙන අනුද්ධංසෙය්‍ය, අප්පෙවනාම නං ඉමම්හා බ්‍රහ්මචරියා චාවෙය්‍යන්ති, තතො අපරෙන සමයෙන සමනුග්ගාහියමානො වා අසමනුග්ගාහියමානො වා අඤ්ඤභාගියං චෙව තං අධිකරණං හොති කොචිදෙසො ලෙසමත්තො උපාදින්නො, භික්ඛු ච දොසං පතිට්ඨාති, සංඝාදිසෙසො ''

අර්ථය:- කිසියම් භික්ෂුවක් කිපියේ, අනුන් ද කෙලෙසන සිත් ඇත්තේ, නොසතුටු සිත් ඇත්තේ, මේ භික්ෂුව මේ සසුනෙන් නෙරපා දමන්නෙමි යි සිතා භික්ෂුවකට අන් කෙනෙකු හා සම්බන්ධ අධිකරණයක් (අපරාධයක්) (ඒ තැනැත්තා හා චෝදනා කළ යුතු තැනැත්තා අතර ඇති) සුළු සමානකමක් පදනම් කරගෙන (ඔහුගේ වරද ද මොහුට ආරෝපණය කරමින්) පාරාජිකා ධර්මයකින් චෝදනා කරයි. ඉන් පසු අවස්ථාවක දී විමසනු ලබන්නේ හෝ නොවිමසනු ලබන්නේ එම අධිකරණය අනුන් හා සම්බන්ධ වූවක් ම වේ ද, ලේෂමාත්‍ර සමානත්වයක් ගෙන ඇත්තේ ද, චෝදක භික්ෂුව ද වරද පිළිගනී ද, සංඝාදිසෙසාපත්තිය සිදු වේ.

විවරණයඃ-

අඤ්ඤභාගියස්ස අධිකරණස්ස

චෝදනා කරනු ලබන භික්ෂුවගෙන් අන්‍ය වූ කෙනෙකු හා සම්බන්ධ වරදක් ය යන අරුත දෙයි. එබඳු වරදක් තමා චෝදනා කරනු කැමති තැනැත්තාට ආරෝපණය කිරීම මින් අදහස් කෙරේ. අධිකරණ යන පදය මෙහි ආපත්තාධිකරණය පමණක් බලාපොරොත්තුවෙන් යොදා තිබේ.

කිඤ්චිදෙසං ලෙසමත්තං උපාදිනනං

චෝදනා කරන භික්ෂුවගේ හා චෝදනාවට මූලිකවූ ක්‍රියාව කළ පුද්ගලයා අතර සමනාත්වය මෙයින් කියවෙයි. ජාති, නාම, ගොත්ත, ලිංග, ආපත්ති, පත්ත, චීවර, උපජ්ඣාය. ආචරිය, සෙනාසන යන කරුණුවලින් එකක් හෝ කිහිපයක් එම ක්‍රියාව කළ පුද්ගලයාගේ හා භික්ෂුවගේ අතර සමානත්වය සලකා ආරෝපණය කිරීම මෙයින් අදහස් කරයි.

දුතිය දුට්ඨදොස සංඝාදිසෙසාපත්ති නිදාන කතාව

බුදුරජාණන් වහන්සේ රජගහනුවර ගිජුකුළු පව්වෙහි වෙසෙති. මේ කාලයේ මෙත්තිය-භුම්මජක භික්ෂූහු දබ්බමල්ලපුත්ත තෙරුන් කෙරෙහි ඊර්ෂ්‍යාවෙන් පසු වූහ. උන්වහන්සේට අපවාදයක් කිරීමට මඟක් සොයන ඔවුහු එළුවකු හා එළුදෙනක ගිජුකුළු පව්ව අසල සංවාසයෙහි යෙදෙනු දුටහ. මෙහිදී ඒ එළුවාට දබ්බමල්ල කියා ද, එළුදෙනට මෙත්තියා කියා ද නම් පට බැන්දහ.

සෙසු භික්ෂූන් වහන්සේලා හමුවට ගිය මෙත්තිය භුම්මජක භික්ෂූහු ඇවැත්ති, පෙර ඇසූ පුවතක් අද සියැසින් ම දුටුවෙමු. දබ්බමල්ලපුත්ත තෙරුන් මෙත්තියා භික්ෂුණිය සමග ගිජුකුළු පව්ව පාමුල සංවාසයෙහි යෙදෙනු දුටුවෙමුයි පැවසූහ. සෙසු භික්ෂූන් වහන්සේලා ''එසේ නොකියව'' දබ්බමල්ල පුත්ත තෙරුන් එබඳු අයෙකු නොවේ යැයි කියා එම පුවත බුදුරජාණන් වහන්සේට සැලකළහ. බුදුරජාණන් වහන්සේ දබ්බමල්ලපුත්ත තෙරුන් කැඳවා එම කරුණ විමසූහ. තම දිවියෙහි සිහිනෙන් හෝ එබන්දක් සිදුනොවී යැ යි උන්වහන්සේ පැවසූහ. එවිට බුදුරජාණන් වහන්සේ භික්ෂූන් වහන්සේලා ලවා මෙත්තිය භුම්මජක භික්ෂූන් පරීක්ෂා කරවා අමූලිකව ගොතන ලද චෝදනාවක් බව දැන මෙම ශික්ෂා පදය පනවා වදාළහ.

පඨම සංඝභෙද සංඝාදිසෙසාපත්තිය

"යො පන භික්ඛු සමග්ගස්ස සංඝස්ස භෙදාය පරක්කමෙය්‍ය, භෙදන සංවත්තනිකං වා අධිකරණං සමාදාය පග්ගය්හ තිට්ඨෙය්‍ය, සො භික්ඛු භික්ඛූහි එවමස්ස වචනීයො මා ආයස්මා සමග්ගස්ස සංඝස්ස භෙදාය පරක්කමි භෙදන සංවත්තනිකං වා අධිකරණං සමාදාය පග්ගය්හ අට්ඨාසි, සමෙතායස්මා සංඝෙන සමග්ගො හි සංඝො සම්මොදමානො අවිවදමානො එකුද්දෙසො ඵාසුවිහරතී ති. එවඤ්ච සො භික්ඛු භික්ඛූහි වුච්චමානො තථෙව, පග්ගණ්හෙය්‍ය, සො භික්ඛු භික්ඛූහි යාව තතියං සමනුභාසිතබ්බො තස්ස පටිනිස්සග්ගාය, යාව තතියඤ්චෙ සමනුභාසියමානො තං පටිනිස්සජෙය්‍ය, ඉච්චෙතං කුසලං නො චෙ පටිනිස්සජෙය්‍ය සංඝාදිසෙසො"

අර්ථය:- යම්කිසි භික්ෂුවක් සමගි සංඝයාගේ භේදය පිණිස උත්සාහ කරයි ද, භේදකර කාරණයක් හෝ දැඩි ව ගෙන සිටී ද, ඒ භික්ෂුවට සෙසු භික්ෂූන් විසින් මෙසේ පැවසිය යුතු ය. ඇවැත්නි සමගි සංඝයාගේ භේදය පිණිස වෑයම් නොකරන්න. භේදකර කරුණක් හෝ දැඩි ව ගෙන නො සිටින්න. ඇවැත්නි සංඝයා සමග එකතු වනු මැනවි. සමගි සංඝයා වනාහි ඔවුනොවුන් සතුටින් වාදවිවාද රහිතව එකට පාමොක් දෙසීම් කරන කල සුව සේ වෙසෙති යනුවෙනි. භික්ෂූන් විසින් මෙසේ පවසද්දීත් ඒ භික්ෂුව එසේ ම (අදහස්) දැඩි ව ගෙන සිටී නම් භික්ෂූන් විසින් තෙවන වර දක්වා (එය අත්හරිනු පිණිස) කරුණු කිව යුත්තේ ය. තෙවන වර දක්වා ම කරුණු කියන විට ඒ අදහස අත්හරී නම් එය යහපති. යම් හෙයකින් එය අත් නොහරී නම් සංඝාදිසෙසාපත්තිය සිදු වේ.

විවරණ:-

සමග්ගස්ස සංඝස්ස - සමගි සංඝයා හඳුන්වන පාරාජිකා පාලිය ''**සමග්ගො නාම සංඝො සමාන සංවාසකො සමාන සීමායං ඨිතො**'' යනුවෙන් සඳහන් කරයි. මෙයින් සමාන සංවාස හෙවත් එකට වාසය කරන, සමාන සීමාවෙහි සිටි සංඝයා අදහස් කෙරේ. සමාන සංවාස යන්නෙන් දෘෂ්ටි වශයෙන් වෙනසක් හෝ ප්‍රතිපදා වශයෙන් වෙනසක් හෝ නැතිව එකම ආකාරයකට බඹසර රකින යන අදහස දෙයි. එයින් ඔවුනොවුන්ගේ සමචිත්තතාව අදහස් කෙරේ. සමාන සීමා (සමාන සීමායං ඨිතෝ) යන්නෙන් කාය වශයෙන් ද වෙන්ව විසීමක් නැති බව අදහස් කෙරේ. සියලු දෙනා භේදයකින් තොරව එකම සීමාවට රැස්ව වෙති. එය 'සමග්ග සංඝ' යන යෙදුමෙන් අදහස් කෙරෙයි.

භෙදන සංවත්තනිකං අධිකරණං : සමගි සංඝයාගේ භේදයට හේතුවන කරුණු 18 ක් චුල්ල වග්ග පාළියේ සඳහන් වේ.

01. අධම්මං ධම්මොති දීපෙන්ති -
අධර්මය ධර්මය යැයි දක්වති.

02. ධම්මං අධම්මොති දීපෙන්ති -
ධර්මය අධර්මය යැයි දක්වති.

03. අවිනයං විනයොති දීපෙන්ති -
අවිනය විනය යැයි දක්වති.

04. විනයං අවිනයොති දීපෙන්ති -
විනය අවිනය යැයි දක්වති.

05. අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙන භාසිතං ලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති -
බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා නොකරන ලද්දක් දේශනා කරන ලද්දක් මෙන් දක්වති.

06. භාසිතං ලපිතං තථාගතෙන අභාසිතං අලපිතං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති -
බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරන ලද්දක් දේශනා නොකරන ලද්දක් මෙන් දක්වති.

07. අනාචිණ්ණං තථාගතෙන ආචිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති -
බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් පුරුදු නොකරන ලද්දක් පුරුදු කරන ලදැයි දක්වති.

08. ආචිණ්ණං තථාගතෙන අනාචිණ්ණං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති -
බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් පුරුදු කරන ලද්දක් පුරුදු නොකරන ලද්දක් ලෙස දක්වති.

09. අපඤ්ඤත්තං තථාගතෙන පඤ්ඤත්තං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති -
බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් නොපණවන ලද්දක් පණවන ලද්දක් ලෙස දක්වති.

10. පඤ්ඤත්තං තථාගතෙන අපඤ්ඤත්තං තථාගතෙනාති දීපෙන්ති -
බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් පණවන ලද්දක් නොපණවන ලද්දක් ලෙස දක්වති.

11. අනාපත්තිං ආපත්තීති දීපෙන්ති -
ඇවැත් නොවන්නක් ඇවැතකැයි දක්වති.

12. ආපත්තිං අනාපත්තීති දීපෙන්ති -
ඇවැතක් ඇවත් නොවේයැයි දක්වති.

13. ලහුකං ආපත්තිං ගරුකා ආපත්තීති දීපෙන්ති -
ලුහු ඇවැත් පාරාජිකා, සංඝාදිසේස යන ගරු ඇවැත් සේ දක්වති.

14. ගරුකං ආපත්තිං ලහුකා ආපත්තීති දීපෙන්ති -

ගරු ඇවැතක් ලුහු ඇවැතකැයි දක්වති.

15. සාවසෙසං ආපත්තිං අනවසෙසා ආපත්තීති දීපෙන්ති -

සාවසෙස හෙවත් පාරාජිකා හැර සෙසු ආපත්තිස්කන්ධ සයට අයත් ඇවැත් පාරාජිකා ස්කන්ධයට අයත් ඇවැත් සේ දක්වති.

16. අනවසෙසං ආපත්තිං සාවසෙසා ආපත්තීති දීපෙන්ති -

අනවසෙස හෙවත් පාරාජිකාස්කන්ධයට අයත් ඇවැත් සෙසු ආපත්තිස්කන්ධ සයට අයත්කොට දක්වති.

17. දුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං අදුට්ඨුල්ලා ආපත්තීති දීපෙන්ති -

දුට්ඨුල්ල හෙවත් පාරාජිකා සංඝාදිසෙස්ස කාණ්ඩවල අයත් ඇවැත් සෙසු ආපත්තිස්කන්ධ පහට අයත් සේ දක්වති.

18. අදුට්ඨුල්ලං ආපත්තිං දුට්ඨුල්ලා ආපත්තීති දීපෙන්ති දීපෙන්ති -

අදුට්ඨුල්ල හෙවත් සෙසු ආපත්ති ස්කන්ධ පහට අයත් ඇවැත් පාරාජිකා, සංඝාදිසෙස කාණ්ඩවල අයත් කොට දක්වති.

සමනුභාසිතබ්බො - සමනුභාසන කර්මය කළ යුතු ය. මෙහි සමනුභාසන කර්මය නම් මෙවන් වැරදි අදහස් ගත් කෙනෙකුට එම අදහස අත්හරින ලෙස සංඝයා කරන බලකිරීමයි. එය සංඝයා මැදට ගෙන ගොස් ව්‍යක්ත ප්‍රතිබල භික්ෂුවක් විසින් ඤත්තිචතුත්ථ කර්ම වාක්‍යය ප්‍රකාශ කිරීමෙන් සමනුභාසන කර්මය කළ යුතු ය.

පඨම සංඝභෙද සංඝාදිසෙසාපත්ති නිදාන කතාව

බුදුරදුන් රජගහනුවර වේළුවනාරාමයෙහි වැඩ වෙසෙන අවදියකි. එකල දෙව්දත් තෙර සංඝයා පාලනය තමන් යටතට ගැනීමට නොයෙක් උපක්‍රම යෙදී ය. අවසානයේ දී කෝකාලික හිමියන් අතුලු පිරිසක් වෙත ගොස් අපි සංඝභේදයක් ඇති කරවමු යැයි පැවසීය. එවිට උන්වහන්සේලා බුදුරජාණන් වහන්සේ නම් මහත් ඍද්ධි ඇත්තාහ. කෙසේ නම් සංඝභේදයක් කරමු දැයි විමසූහ. ශ්‍රමණ ගෞතමයෝ අල්පේච්චතාව ආදී ගුණයන් වර්ණනා කරති. එබැවින් පංච වරයක් ඉල්ලමුයි කථා කර ගත්හ. ඔවුන් එය ඉල්ලූ කල බුදුරජාණන් වහන්සේ එය ප්‍රතික්ෂේප කරමින් යම් භික්ෂුවක් කැමති නම් පමණක් ඒවා අනුගමනය කළ හැකි බව දේශනා කළහ.

උන්වහන්සේලා පංච වරය ඉල්ලා නොලැබුණු තැන, සංඝ භේදය කිරීමට ඉටා ගත්හ. එය ම ආවුධයක් කරගෙන තම සංඝයාගේත් බුදුරදුන්ගේ සංඝයාගේත් වෙනස එය බව දක්වමින් සංඝයාට දොස් කීමට මහජනයා පෙළඹවූහ. ඇතැම් අඥාන පිරිස් දෙව්දත් තෙරුන්ගේ කීම පිළිගෙන උන්වහන්සේගේ පක්ෂය ගත්හ. තව පිරිසක් දෙව්දත් තෙරුන්ට දොස් කීහ. මෙය සැළවීමෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ශික්ෂා පදය පැණවූහ.

දුතිය සංඝභෙද සංඝාදිසෙසාපත්තිය

තස්සෙව ඛො පන භික්ඛුස්ස භික්ඛූ හොන්ති අනුවත්තකා වග්ගවාදකා එකො වා ද්වෙ වා තයො වා තෙ එවං වදෙය්‍යුං, 'මා ආයස්මන්තො එතං භික්ඛුං කිඤ්චි අවචුත්ථ ධම්මවාදී චෙසො භික්ඛු විනයවාදී චෙසො භික්ඛු අම්හාකං චෙසො භික්ඛු ඡන්දං ච රුචිඤ්ච ආදාය වොහරති, ජානාති නො භාසති, අම්හාකමෙපතං ඛමතී'ති. තෙ භික්ඛූ භික්ඛූහි එවමස්සු වචනීයා, මා ආයස්මන්තො එවං අවචුත්ථ න චෙසො භික්ඛු ධම්මවාදී න චෙසො භික්ඛු විනයවාදී, මා ආයස්මන්තානම්පි සංඝභෙදො රුච්චිත්ථ සමෙතායස්මන්තානං සංඝෙන, සමග්ගො හි සංඝො සම්මොදමානො අවිවාදමානො එකුද්දෙසො ඵාසු විහරතී ති. එවඤ්ච තෙ භික්ඛූ භික්ඛූහි වුච්චමානා තථෙව පග්ගණ්හෙය්‍යුං තෙ භික්ඛූ භික්ඛූහි යාව තතියං සමනුභාසිතබ්බා තස්ස පටිනිස්සග්ගාය, යාවතතියඤ්චෙ සමනුභාසියමානා තං පටිනිස්සජ්ජෙය්‍යුං, ඉච්චෙතං කුසලං නො චෙ පටිනිස්සජ්ජෙය්‍යුං සංඝාදිසෙසොති.

අර්ථය:-

සංඝභේදය පිණිස උත්සාහ කරන ඒ භික්ෂුවට අනුකූල වූ භේදයට පක්ෂ ව කථා කරන්නට එක් භික්ෂුවක් හෝ දෙදෙනෙක් හෝ තිදෙනෙක් හෝ ඇත්නම්, ඔවුහු ඇවැත්නි ඒ (සංඝභෙදක) භික්ෂුවට කිසිවක් නොකියමු. ඒ භික්ෂුව ධර්මවාදී ය, විනයවාදී ය, හේ අපගේ ද කැමැත්ත හා රුචිය ද රැගෙන (මෙසේ) කියයි. හේ අපගේ කැමැත්ත දනියි. අප සමග ද කතා කරයි. එය අපට ද රිසි වේ. යයි කියත් නම් ඒ භික්ෂූන්ට සෙසු (දැහැමි) භික්ෂූන් විසින් මෙසේ කරුණු කිව යුතු ය. ඇවැත්නි එසේ නොකියව්. ඒ භික්ෂුව ධර්මවාදී නොවේ. ඒ භික්ෂුව විනයවාදීත් නොවේ. ආයුෂ්මතුන් වහන්සේලාට ද සංඝභේදය රිසි නොවේවා. ආයුෂ්මතුන් වහන්සේලා ද සංඝයා සමග එකතු වනු මැනවි. සමගි සංඝයා වනාහි, සතුටින් විවාද රහිත ව එක් ව පාමොක් දෙසන කල පහසුවෙන් වෙසෙන්නාහ යනුවෙනි. ඒ භික්ෂූහු භික්ෂූන් විසින් මෙසේ කියද්දීත් ඒ අදහස එසේ ම දැඩිව ගෙන සිටිත් ද ඒ භික්ෂූහු භික්ෂූන් විසින් තුන්වන වර දක්වා ම සමනුභාසන කර්මය කළ යුතු වෙයි. තුන්වන වර දක්වා සමනුභාසනය කරන විට ඒ අදහස දුරලන්නාහු නම් යෙහෙකි. දුර නොලන්නාහු නම් සංඝාදිසෙසාපත්තිය සිදු වෙයි.

විවරණ:-

සංඝ භේදයට උත්සාහ කරන භික්ෂුවගේ පක්ෂය ගෙන ඔහුගේ ගුණ වනමින් ඔහු ධර්මවාදී විනයවාදී බව පවසන කිසියම් භික්ෂුවක් හෝ වැඩි පිරිසක් හෝ සිටිත් නම් ඔහුට හෝ ඔවුනට අනෙක් භික්ෂූන් විසින් එසේ සංඝභේදක භික්ෂුවගේ පක්ෂය ගෙන ක්‍රියා නොකරන ලෙස අවවාද දිය යුතු අතර තෙවන වර දක්වා එසේ සමනුභාසන කර්මයෙන් හෝ නොහික්මුණහොත් ඒ සංඝභේදක භික්ෂුවට හෝ භික්ෂූන්ට සංඝාදිසෙසාපත්තිය සිදු වෙයි.

අනුවත්තකා:-

සංඝභේදක භික්ෂුව අනුව යන ; ඔහුට රුකුල් දෙන යන අරුත මෙහි වෙයි.

වග්ගවාදකා:-

සංඝයාගේ වර්ග වීමට හෙවත් භේද වීමට පක්ෂව කරුණු කියන්නහු වර්ගවාදකයෝයි.

එකුද්දෙසො:-

ඒ ප්‍රදේශයේ වසන, ඒ සීමාවට අයත් සියලු භික්ෂූන් වහන්සේලා එකම සීමාවට රැස්ව එකට පාමොක් දෙසීමයි. (පොහොය කිරීම)

දුතිය සංඝභෙද සංඝාදිසෙසාපත්ති නිදාන කතාව

බුදුරදුන් රජගහ නුවර වේලුවනාරාමයේ වෙසෙන සමයෙකි. එකල දෙව්දත් තෙර සංඝභේදය සඳහා ගිහි පැවිදි පිරිස මෙහෙයවමින් සිටී. ඔහුට පක්ෂපාතී වූ කෝකාලික කටමෝරක තිස්ස ආදී භික්ෂු පිරිසක් ද වූහ. ඔවුහු සෙසු භික්ෂූන් දෙව්දත් තෙරුන්ගේ වැයමට දොස් කියන කල දෙව්දත් තෙරුන්ගේ නිවැරදි බවත් ඔහු එසේ කරන්නේ තමන්ගේ ද කැමැත්ත ඇතිව බවත් ඒ ක්‍රියාවට තමන් ද කැමති බවත් පැවසූහ. එවිට සංඝභේදය රිසි නොවූ දැහැමි භික්ෂූහු ඒ බව බුදුරදුන්ට දැන්වූහ. ඒ නිමිති කොට උන්වහන්සේ මේ සිකපදය පැණවූහ.

දුබ්බච සංඝාදිසෙසාපත්තිය

භික්ඛු පනෙව දුබ්බච ජාතිකො හොති, උද්දෙස පරියාපන්නෙසු සික්ඛාපදෙසු භික්ඛූහි සහධම්මිකං වුච්චමානො අත්තානං අවචනීයං කරොති. 'මා මං ආයස්මන්තො කිඤ්චි අවචුත්ථ. කල්‍යාණං වා පාපකං වා, අහම්පායස්මන්තෙ න කිඤ්චි වක්ඛාමි. කල්‍යාණං වා පාපකං වා විරමථාය සමන්තො මම වචනායාති. සො භික්ඛු භික්ඛූහි එවමස්ස වචනීයො මා ආයස්මා අත්තානං අවචනීයං අකාසි වචනීයමෙවායස්මා අත්තානං කරොතු, ආයස්මාපි භික්ඛූ වදෙතු සහධම්මෙන, භික්ඛූපි ආයස්මන්තං වක්ඛන්ති සහධම්මෙන එවං සංවද්ධාහි තස්ස භගවතො පරිසා යදිදං අඤ්ඤමඤ්ඤ වචනෙන අඤ්ඤමඤ්ඤ වුට්ඨාපනෙනාති එවඤ්ච සො භික්ඛු භික්ඛූහි වුච්චමානො තථෙව පග්ගණ්හෙය්‍ය, සො භික්ඛු භික්ඛූහි යාව තතියං සමනුභාසිතබ්බො තස්ස පටිනිස්සග්ගාය. යාව තතියඤ්චෙ සමනුභාසිය මානො තං පටිනිස්සජ්ජෙය්‍ය, ඉච්චෙතං කුසලං නො චෙ පටිනිස්සජ්ජෙය්‍ය සංඝාදිසෙසො.

අර්ථය:-

කිසියම් භික්ෂුවක් දුර්වච (අකීකරු) ස්වභාව ඇත්තේ වෙයි. ප්‍රාතිමෝක්ෂයේ ඇතුළත් ශික්ෂාපද පිළිබඳ ව සෙසු භික්ෂූන් විසින් විනයානුකූලව කරුණු කියන කල්හි ද, ඇවැත්නි, මට යහපත් වූ හෝ අයහපත් වූ හෝ කිසිවක් නො කියව්. මම ද ආයුෂ්මතුනට යහපත් වූ හෝ අයහපත් වූ හෝ කිසිවක් නොකියමි. ආයුෂ්මතුනි, මට අවවාද කිරීමෙන් වළකිනු මැනවැ'යි කියා තමා අවවාද නොකළ යුත්තකු කරයි නම්, ඒ භික්ෂුව සෙසු භික්ෂූන් විසින් මෙසේ කිව යුතු වන්නේ ය. ඇවැත්නි තමා අවවාද නොකළ යුත්තෙකු නො කරව. තමා අවවාද කළ යුත්තෙකු ම කරව. ආයුෂ්මතුන් ද භික්ෂූන්ට විනයානුකූලව කරුණු කියනු මැනවි. භික්ෂූන් ද ආයුෂ්මතුන්ට විනයානුකූලව කරුණු කියනු ඇත. ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සඟ පිරිස මෙසේ ඔවුනොවුන්ට අවවාද කර ගැනීමෙන් ඔවුනොවුන් (ඇවතින්) නඟාලීමෙන් වැඩෙන්නේ ය යනුවෙනි. ඒ භික්ෂුව මෙසේ භික්ෂූන් විසින් කරුණු කියනු ලබන්නේත් එසේ ම ඒ අදහස දැඩිව ගන්නේ නම් ඒ භික්ෂුව ඒ අදහස අත්හරිනු පිණිස භික්ෂූන් විසින් තුන්වන වර දක්වා සමනුභාෂණ කර්මය කළ යුතු වන්නේ ය. තුන්වන වර දක්වා සමනුභාෂණය කරන්නේ එය අත්හළේ නම් යෙහෙකි. අත් නොහළේ නම් සංඝාදිසෙසාපත්තිය වෙයි.

විවරණ:-

දුබ්බච ජාතිකො:- වචනයට කීකරු නොවන, අවවාදක්ෂම නොවන, අකීකරු

උද්දෙසපරියාපන්නෙසු සික්ඛාපදෙසු:- උද්දෙසය යනු ප්‍රාතිමොක්ෂයයි. ප්‍රාතිමෝක්ෂයට අයත් ශික්ෂාපද මෙයින් ගැනේ.

සහධම්මිකං:- බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් පණවන ලද ශික්ෂාපද සමූහය 'සහධම්මික' නම්, ඒ ශික්ෂාපදවලට අනුව අවවාද කෙරේ යන අදහස ය.

අවචනීයං කරොති:- තමාට කවුරුවත් අවවාද නොකළ යුතුය යි කියයි.

දුබ්බච සංඝාදිසෙසාපත්ති නිදාන කතාව

බුදුරජාණන් වහන්සේ කොසඹෑනුවර ඝෝෂිතාරාමයෙහි වෙසෙන අවදියෙකි. එසමයෙහි ඡන්න තෙරුණුවෝ නොයෙකුත් අකීකරුකම් කරති. එවිට සෙසු භික්ෂූහු ඇවැත්නි, මෙසේ නො කරව, එය කැප නැතැ යි අවවාද කරති. එවිට ඡන්න තෙර, 'මට අවවාද නො කරව්, බුදුරදුන් අපේ ය, ධර්මය ද අපේ ය. අපගේ ආර්යයන් වහන්සේ බුදුබවට පත් වූහ. අපට අවවාද කරන්නට ඔබට ඇති අයිතිය කුමක් ද? ආදී වශයෙන් අවවාද ප්‍රතික්ෂේප කරයි.

ඡන්න තෙරුන්ගේ නොමනා හැසිරීම් පිළිබඳව නොසතුටට පත් භික්ෂූන් වහන්සේලා ඒ බව බුදුරදුන්ට දැන්වූහ. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ නිමිති කොට මේ ශික්ෂා පදය පණවා වදාළහ.

කුලදූසක සංඝාදිසෙසාපත්තිය

භික්ඛු පනෙව අඤ්ඤතරං ගාමං වා නිගමං වා උපනිස්සාය විහරති. කුලදූසකො පාපසමාචාරො, තස්ස ඛො පාපකා සමාචාරා දිස්සන්ති චෙව, සූයන්ති ච කුලානි ච තෙන දුට්ඨානි දිස්සන්ති චෙව සූයන්ති ච සො භික්ඛු භික්ඛූහි එවමස්ස වචනීයොඃ ආයස්මා ඛො කුලදූසකො පාප සමාචාරො ආයස්මතො ඛො පාපකා සමාචාරා දිස්සන්ති චෙව සූයන්ති ච කුලානි චායස්මතා දුට්ඨානි දිස්සන්ති චෙව සූයන්ති ච පක්කමතායස්මා ඉමම්හා ආවාසා, අලං තෙ ඉධ වාසෙනා ති එවඤ්ච සො භික්ඛු භික්ඛූහි වුච්චමානො තෙ භික්ඛූ එවං වදෙය්‍ය ඡන්දගාමිනො ච භික්ඛූ දොසගාමිනො ච භික්ඛූ මොහගාමිනො ච භික්ඛූ භයගාමිනො ච භික්ඛූ තාදිසිකාය ආපත්තියා එකච්චං පබ්බාජෙන්ති එකච්චං න පබ්බාජෙන්තී ති. සො භික්ඛු භික්ඛූහී එවමස්ස වචනීයො. මායස්මා එවං අවච, න ච භික්ඛූ ඡන්දගාමිනො. න ච භික්ඛූ දොසගාමිනො න ච භික්ඛූ මොහගාමිනො න ච භික්ඛූ. භයගාමිනො, ආයස්මා ඛො කුලදූසකො පාපසමාචාරො, ආයස්මතො ඛො පාපකා සමාචාරා දිස්සන්ති චෙව සූයන්ති ච' කුලානිචායස්මතා දුට්ඨානි දිස්සන්ති චෙව සූයන්ති ච පක්කමතායස්මා ඉමම්හා අවාසා, අලං තෙ ඉධ වාසෙනාති එවඤ්ච සො භික්ඛු භික්ඛූහි වුච්චමානො තථෙව පග්ගණ්හෙය්‍ය සො භික්ඛු භික්ඛූහි යාව තතියං සමනුභාසිතබ්බො තස්ස පටිනිස්සග්ගාය. යාව තතියඤ්ච සමනුභාසියමානො තං පටිනිස්සජෙය්‍ය, ඉච්චෙතං කුසලං, නො චෙ පටිනිස්සජෙය්‍ය සංඝාදිසෙසොති.''

අර්ථයඃ-

භික්ෂුවක් වනාහි කුලයක් දූෂණය කරමින්, ළාමක පැවතුම් ඇතිව කිසියම් ගමක් හෝ නියම් ගමක් හෝ ඇසුරු කරමින් වෙසේ ද, ඔහුගේ ළාමක හැසිරීම් දක්නට හෝ අසන්නටවත් ලැබේ ද එහු නිසා දූෂිත වූ කුලයන් ද දක්නට හා අසන්නට ලැබේ ද, ඒ භික්ෂුවට භික්ෂූන් විසින් මෙසේ පැවසිය යුතු වන්නේ ය.

''ආයුෂ්මතුනි ඔබ කුල දූෂකයෙකි, ළාමක හැසිරීම් ඇත්තෙකි. ආයුෂ්මතුන්ගේ ළාමක හැසිරීම් දකින්නටත් අසන්නටත් ලැබේ. ඇවැත්නි ආවාසයෙන් බැහැර වන්න. ඔබ මෙහි විසීමෙන් පලක් නැත'' යනුවෙනි. භික්ෂූන් විසින් මෙසේ කියනු ලබන කල්හි 'භික්ෂූහු ඡන්දගාමීහු ය, දොසගාමීහු ය, මොහගාමීහු ය, භයගාමීහු ය, මෙබඳු ඇවතකින් ඇතමෙකු අරමින් බැහැර කරවත්, ඇතමෙකු බැහැර නොකරවත්, යනුවෙන් ඒ භික්ෂුව කියන්නේ නම් භික්ෂූන් විසින් මෙසේ පැවසිය යුතු වන්නේ ය. ඇවැත්නි එසේ නොකියව, භික්ෂූහු ඡන්ද, දෝස, මෝහ, භය ගාමීහු නොවෙති. ආයුෂ්මත් කුලදූෂකයෙකි. ළාමක හැසිරීම් ඇත්තෙකි. ආයුෂ්මතුන් විසින් දූෂිත කුලයන් ද දකින්නටත් අසන්නටත් ලැබේ. ආයුෂ්මතුනි මේ ආවාසයෙන් පිට වෙන්න. ඔබ මෙහි විසීමෙන් පලක් නැත යනුවෙනි. ඒ භික්ෂුව, භික්ෂූන් විසින් මෙසේ කියනු ලබද්දීත් එසේම සිය අදහස ගෙන සිටී ද, ඒ භික්ෂුව භික්ෂූන් විසින් තුන්වන වර දක්වා අදහස බැහැර කරවීමට සමානුභාසන කර්මය කටයුතු

වන්නේ ය. තුන්වන වර දක්වා සමනුභාසනය කිරීමෙන් එය අත් හරින්නේ නම් යෙහෙකි. අත් නොහරින්නේ නම් සංඝාදිසෙසාපත්තිය වෙයි.

විවරණ:-

කුලදූසකො:-

බ්‍රාහ්මණ, ක්ෂත්‍රිය, වෛශ්‍ය සහ ශුද්‍ර යනුවෙන් කුල සතරෙකි. ඒ හා සමානව අද කුමන හෝ පවුලක පවතින ශ්‍රද්ධාව විනාශ කරන්නා කුලදූසක නම් වෙයි. පහන් වූ හෝ නොපහන් වූ හෝ කුලයන් යම් යම් දෑ දීමෙන්, වෙදකමින්, හසුන් ගෙන යාම ආදියෙන් කෙළෙසීමයි. තිබෙන ප්‍රසාදය නැතිවීමත්, නැති ප්‍රසාදය ඇති නොවීමත් ඉන් අදහස් කෙරේ.

පාප සමාචාරො:-

ශ්‍රමණසාරුප්‍ය නොවන ළාමක, පහත් හැසිරීම පාපසමාචාර නමි. කුලයන්හි ඇලී ගැලී වෙසෙමින් ගිහියන් සේ කුලයන්හි කුදුමහත් කටයුතුවලට සම්බන්ධ වීම මෙයින් අදහස් කෙරේ. කුල සංග්‍රහය සඳහා කැප භූමියක හෝ අකැප භූමියක

01. මල්පැල රෝපණය කිරීම, කරවීම.
02. පැන් ඉසීම, ඉස්ස වීම.
03. මල් නෙලීම, නෙලවීම.
04. මල් දම් ගෙතීම, ගෙතවීම.

ආදී ක්‍රියා පාප සමාචාර ක්‍රියා නම් වෙයි.

කුලදූසක සංඝාදිසෙසාපත්ති නිදාන කතාව

බුදුරදුන් සැවැත් නුවර දෙව්රම් වෙහෙර වැඩ වෙසෙන සමයෙක අස්සජි, පුනබ්බසුක නම් වූ ඡබ්බග්ගිය භික්ෂූහු දෙනම කීටාගිරියෙහි විසූහ. ඔවුහු කුල සංග්‍රහ පිණිස මල් වතු වැවීම් ආදියෙන් ගිහියන්ට උපකාර කරති. ඔවුන්ගේ ක්‍රියාවලට හුරුපුරුදු වූ ගම්වැසියෝ එහි වැඩම කළ සුපේශල භික්ෂූන්ට සංග්‍රහ නොකළහ. ඒ ඔවුන්ට ඒ භික්ෂූන්ගෙන් පලක් නැත කියා ය. එසේ ගිය එක් භික්ෂු නමක් බුදුරදුන් වෙත පැමිණ ඒ බව සැළ කළේ ය. බුදුරජාණන් වහන්සේ අග්‍රශ්‍රාවකයින් වහන්සේලා කැඳවා කීටාගිරියට ගොස් අස්සජි පුනබ්බසුක භික්ෂූන්ට පබ්බාජනීය කර්මය කරන ලෙස නියම කළහ. උන්වහන්සේලා එසේ කළහ. එහෙත් එය අස්සජි පුනබ්බසුකයෝ නො පිළිගත්හ. ඒ වෙනුවට එලෙස ම හැසිරෙමින් පෙරළා සංඝයාට ආක්‍රෝශ කරන්නට ද වූහ. මේ නිමිති කොට මේ සික පදය පණවන ලදි.

බුද්ධ ශාසනය තුළ ඇති බරපතල ම වැරදි පාරාජිකා නමින් හැඳින්වේ. එම බරපතල ආපත්තියකට පැමිණි භික්ෂුව නැවත භික්ෂූන් හා සහවාසයට නුසුදුසු ය. එහෙත් සංඝාදිසේසාපත්තියකට පැමිණි භික්ෂුවකට සංඝයාගෙන් සම්පූර්ණයෙන් ඉවත් වීමට සිදු නොවෙයි. එහි පාරිශුද්ධිය ලබා ගත හැකි ය. ඉන්පසු ප්‍රකෘති උපසපන් භික්ෂුවකගේ තත්ත්වයට පැමිණිය හැකි ය.

අභ්‍යාස

01. සංඝාදිසේස යන්නෙහි අර්ථය පැහැදිලි කරන්න
02. සංඝාදිසේස හා පාරාජිකා අතර වෙනස පෙන්වා දෙන්න.
03. සංඝාදිසේසාපත්තියකට අයත් නිදාන කතාවක් ලියන්න.
04. පහත සඳහන් වචනවල අර්ථය පෙන්වා දෙන්න.

1. වත් සමාදානය
2. මානත පිරීම
3. අබ්භාන කර්මය
4. අඤ්ඤත්‍ර සුපිනන්තා
5. මහල්ලකං